

Naast de installatie met Leysen laat Dark ook nog drie sousafoons zelf muziek spelen. © Jasmijn Krol

INTERVIEW KRIS VERDONCK

+ Twee jaar geleden stierf Johan Leysen, en nu gaat hij weer spelen

De voorstelling *Dark* van Kris Verdonck wordt de comeback van acteur Johan Leysen. Of toch van zijn stem. Met de hulp van AI brengt hij postuum een tekst van Beckett.

Wouter Hillaert

13 april 2025 om 23:59

Delen

“Johan opnieuw horen spreken, met zijn kenmerkende reine uitspraak, voelde zo unheimlich dat ik eerst toestemming heb gevraagd aan de familie.” Theatermaker Kris Verdonck is duidelijk ook zelf geroerd door wat AI tevoorschijn toverde uit zijn mix van twee oudere audio-opnames van Johan Leysen en teksten van Beckett die hij bij leven nooit gespeeld heeft. Het resultaat klinkt deze week mee in *Dark*, Verdoncks nieuwe voorstelling met drie installaties waarin dode dingen artificieel tot leven komen.

“De installatie met Johan, *Act#2*, is tegelijk een liefdevol eerbetoon en ook iets heel macabers. Van een overleden vriend de stem horen, komt veel directer binnen dan oude foto's bekijken. Zeker als hij iets uitspreekt wat hij nooit gezegd heeft.” Tot Leysens plotse overlijden in maart 2023 maakte Verdonck al zeven producties met hem. Memorabel blijft *M, a reflection* (2012), waarin Leysen ook al digitaal verdubbeld werd – toen als een hologram waarmee hij samen op scène stond. “Ook los van die creaties hoorden we elkaar elke week.”

Spooktoneel

Toch is deze technologische verrijzenis geen sentimenteel spektakel. Ze is vooral artistiek gemotiveerd. Leysens stem brengt tussen grijze dekens een bewerking van de dertiende en laatste tekst uit *Texts for nothing* (1952) van Samuel Beckett, waarin een sprekend 'ik' als geest oplost in pure taal. In 2020 theatraaliseerden Verdonck en Leysen in *Act* ook al de eerste zeven delen van dit postmoderne proza. Er waren plannen voor een integrale encensering van alle dertien teksten, maar daar stak Leysens dood een stokje voor. *Dark* maakt nu toch iets van die voornemens waar. Voor Verdonck past zijn AI-versie in een lange traditie van spoken en halfwezens op het toneel, van de Grieken tot *Hamlet*.

1 / 3

“Eigenlijk vond Johan het werk van Beckett lang pretentieuze onzin, tot ik hem die *Texts for nothing* leerde kennen. Ik herinner me hoe hij tijdens de repetities voor *Act* ineens in tranen uitbarste bij de zinnen: ‘*We are fond of one another, we are sorry for one another, but there it is, there is nothing we can do for one another.*’ Sindsdien wou hij eigenlijk alleen nog Beckett spelen. Ik ben dus heel blij dat ik beide meesters aan elkaar heb kunnen voorstellen. Als er iemand een multimediale kijk had op het theater, was het Beckett wel. Het enige waarnaar ik het raden blijf hebben, is wat Johan zelf van deze voorstelling had gevonden.”

Knuffeltelefoons

Luidt *Dark* een nieuwe toekomst in met virtuele acteurs? Zelf blijft Verdonck erg sceptisch over de impact van AI op theater. “Als wij met twee man tien volle dagen bezig geweest zijn voor ocharme vijftien minuten tekst, dan geloof ik niet in die grote AI-revolutie. Ze lijkt me eerder een frauduleuze reclamecampagne van mensen die veel geld willen verdienen aan miljarden staatssteun voor iets wat zich nog amper bewezen heeft. Samen naar levende spelers kijken is een gebruik dat al eeuwen meegaat. Dat is absoluut onvervangbaar.”

Dark thematiseert voor Verdonck dan ook eerder het gemis aan live aanwezigheid dan een brandend toekomstvoorstel. “Als deze creatie al een statement maakt, is het vooral dat het niet heel spannend wordt als we onszelf vervangen. Wat mij wel fascineert, is hoe onze omgang met machines totaal intiem is geworden. We gaan nu met onze telefoon naar bed als met een knuffel. Als we een aarsaandoening hebben, vertellen we het sneller aan Google dan aan ons lief. Er zijn zelfs al liefdesrelaties met AI-chatbots. Waanzin eigenlijk!”

Naast de installatie met Leysen laat *Dark* ook nog drie sousafoons zelf muziek spelen en de duistere achterkant van onze schermen zien. “Welk monster verbergt zich achter al die artificiële aanwezigheid in ons leven? Dat vind ik het vraagstuk van deze tijd.”

LEES OOK

Worden Belgische gamemakers straks ook door AI vervangen? “De doos van Pandora krijg je niet meer toe”

‘Dark’ gaat op 14-15 april in première op het Trouble Festival in Brussel. Meer info: www.atwodogscompany.org.

[Cultuur En Media](#)
[Johan Leysen](#)
[Theater](#)